

OBSAH

INFORMACE

<i>J. E. Souriya Otmani, velvyslankyně Marockého království v České republice:</i> Slovo velvyslankyně (Message of H. E. Ambassador of the Kingdom of Morocco in the Czech Republic).....	4
Životopisy spisovatelů (The biographies of writers).....	6
<i>Josef Ženka: A. R. Nykl a jeho cesty do Maroka (1929, 1940)</i> (A. R. Nykl and his trips to Morocco (1929, 1940)).....	12
<i>Dana Minaříková: Marocké folklórní tance</i> (Moroccan folklore dance).....	20
<i>Lucie Němečková: Abú Bakr Ibn Tufajl - Živý, syn bdícího</i> Středověká arabská robinsoniáda jako inspirace pro třetí tisíciletí (Abú Bakr Ibn Tufajl - Alive, son of Awake. The Medieval Arab Robinson story as an inspiration for the Third Millennium).....	23
<i>Charif Bahbouh: Město Rabat</i> (City Rabat).....	27
CO SI PŘEČÍST	
Co nového vyšlo (New publications)	28
Knihy z produkce nakladatelství Dar Ibn Rushd (Books from Dar Ibn Rushd publishing house).....	29
Pozvánka na promítání filmu a setkání s autorem literární předlohy (Invitation to the cinema and the meeting with the author of the literary model).....	30

Ve spolupráci s nakladatelstvím Dar Ibn Rushd

**Redakce Bulletinu Společnosti česko - arabské neodpovídá za názory
autorů příspěvků**

Bulletin Společnosti česko – arabské

**Zvláštní monotematické číslo vydané při příležitosti 24. Festivalu
spisovatelů v Praze, 2. – 3. října 2014, věnovaného umělcům z Maroka**

Redakční rada: PhDr. Jaroslav Bureš, Prof. PhDr. Eduard Gombár, CSc.,
PhDr. Jana Gombárová, Ph.D., Mgr. Vladimír Grulich, Mgr. Miroslav Houska,
Beáta Hulínová, Milena Zeithamlová

Návrh obálky: Dana Horká
Fotografie na obálce: Královský palác ve Fezu, vodopády Ouzoud
(zdroj: <http://www.guide-maroc.net/photos/artisanat/art>)

Uspořádala: PhDr. Jana Gombárová, Ph.D.
Dana Horká

Kontaktní adresa: Kazašská 1426, 101 00 Praha 10, tel.: 602 379 864
www.czech-arab.org, info@czech-arab.org

SČA číslo účtu: 248486470-0300

Příspěvky do Bulletinu můžete poslat e-mailem na adresu: bulletin@czech-arab.org

ISSN-1803-9227

Tisk:
Tiskárna Flora s.r.o.
Štěrboholská 44, 102 00 Praha 10 Hostivař
tel.: 601 588 317, 737 666 766
fax: 272 705 851
pospasil@tiskarnaflora.cz
www.tiskarnaflora.cz

POZNEJTE UMĚLCE Z MAROCKÉHO
KRÁLOVSTVÍ NA 24. FESTIVALU
SPISOVATELŮ PRAHA 2.-3. ŘÍJNA 2014

DOMINIQUE
DE VILLEPIN:
PŘEDMLUVA
K PUBLIKACI
MEHI QOTBIHO

NADČASOVÁ ■
FATÉMO!

Newsletter Festivalu spisovatelů Praha

INFORMACE

Slovo velvyslankyně

Společnost česko-arabská a diplomatické mise arabských zemí, akreditované v České republice, mají společný cíl: budovat kulturní mosty a povzbuzovat na všech úrovních výměnu mezi našimi občanskými společnostmi našich příslušných zemí a českou občanskou společností. Je tedy zřejmé, že musíme v tomto směru spojit naše úsilí, abychom podpořili dialog a rozvíjeli lepší povědomí jedněch o druhých, lepší ocenění bohatství našich civilizací a naši rozmanitost, což přispěje k lepšímu vzájemnému porozumění.

J. E. Souriya OTMANI, *velvyslankyně Marockého království v České republice*

Kultura je mocným nositelem rozvoje a kdo říká „kultura“, říká „otvírání“. Proto zůstávám přesvědčena o důležitosti zaměření se na tuto oblast jako na faktor sbližování a na co největší šíření kulturních akcí na obou stranách.

Na základě tohoto přesvědčení se Velvyslanectví Marockého království v České republice rozhodlo využít příležitosti oslav 55. výročí navázání marocko-českých diplomatických vztahů v r. 2014, aby proniklo především do české společnosti a nabídlo jí velkou a bohatou škálu akcí a umožnilo jí tak lépe poznat marocké kulturní a umělecké dědictví a naladit kanály mezikulturního dialogu.

Stejně tak český Senát poskytne v říjnu t. r. prostor festivalu marockých spisovatelů a básníků ve spolupráci s Festivalem spisovatelů Praha. Muzeum hudby v Praze se rozezní tóny andaluských, súfíjských a gregoriánských rytmů v podání velké marocké operní pěvkyně Karimy Skalli, kterou doprovodí hudebníci. Po této události bude následovat velký marocký galavečer, který se

INFORMACE

uskuteční v rámci Festivalu turistických filmů v Karlových Varech, jehož čestným hostem Marocké království je.

Celý tento krásný program bezpochyby posílí naše vynikající diplomatické vztahy, které se neustále zintenzivňují a upevňují v mnoha oblastech, zejména ekonomické, akademické a turistické.

Na závěr mi dovoluje, abych opětovně pochválila aktivity a ušlechtilé cíle Společnosti česko-arabské a pozvala české čtenáře a její kulturní časopis, aby se připojili k našim četným literárním, kulturním a uměleckým akcím.

J. E. Souriya OTMANI

velvyslankyně Marockého království v České republice

INFORMACE

Životopisy spisovatelů

Mahi Binebine

Kdo by si byl pomyslel, že tento bývalý učitel matematiky bude jednoho dne patřit k brilantním prozaikům, ceněným i pro své básnické kvality?

Narodil se v Marrákeši v roce 1959 a tam také v současné době žije. Napsal šest novel a patří k nejpřekládanějším současným marockým autorům.

Zabývá se existenciálními tématy, která jsou vlastní současnému světu: vyhoštění, útěk, náboženský extremismus i hledání vlastní identity.

Exaktní vědy studoval v Paříži, žil v New Yorku a Madridu. Píše ve francouzštině.

Věnuje se paralelně psaní i malbě, relativně nedávno i sochařství. Guggenheimovo muzeum v New Yorku zakoupilo několik jeho děl. Přípravuje výstavu v pařížském Centre Pompidou.

Mezi jeho literární díla náleží například: *Kanibalové* (Cannibales, Fayard 1999), *Stín básníka* (L'Ombre du poète, Stock 1997) nebo *Spánek otroka* (Le Sommeil de l'esclave, Stock 1992). Za román *Hvězdy ze Sidi Moumen* (v angličtině vyšlo pod názvem *Horses of God*) obdržel cenu arabského románu „Mamounia“ a příběh byl úspěšně zfilmován. Kniha vyjde v září 2014 v nakladatelství Martina Vopěnky Práh v překladu Jany Petrové.

Právě tento slavný román připravuje k vydání nakladatelství Práh u příležitosti autorova vystoupení v Praze.

INFORMACE

Salah El-Ouadie

Pro básníka, překladatele, ale také bojovníka za lidská práva, byla poezie vždy důvodem k vlastní existenci. Stala se mu obranným valem a nadějí pro jeho vlastní budoucnost.

Ve své nejslavnější silně autobiografické knize s příznačným názvem *Ženich* (Al Ariss, 1998)

píše mladý vězeň, uvězněný v den své svatby, dopisy své matce, přestože ví, že je matka nikdy číst nebude. Z tohoto vězení totiž dopisy nikdy neodcházejí.

Salaha El-Ouadieho potkal podobný osud, s tím štěstím, že se oproti hrdinovi své knihy po deseti letech vrátil.

Narodil se 4. srpna roku 1952. Již jako velmi mladý se zapojil do opozičního hnutí, tzv. 23. března (M23), za což byl v roce 1974 uvězněn a o tři roky později odsouzen na dvacet dva let. Ve vězení si sáhl až na samé dno své existence. Ale nevzdal se své myšlenkové nezávislosti. Osvobozen byl v roce 1984.

O rok později zakládá se svými bývalými spoluvězni *Forum svobody a spravedlnosti*, jež usilovalo o vysvětlení událostí minulosti. Osobní zážitky ze společenské katastrofy jej vedly k založení Marocké organizace pro lidská práva. Salah El-Ouadie má velký vliv na modernizaci marocké společnosti a ve světě politiky se nadále angažuje.

První svazek veršů *Zranění nahé hrudi* (*Blessures de la poitrine nue*) publikoval v roce 1985. Jedná se o osobní zážitky jedince, konfrontovaného se všudypřítomnou státní ideologií.

Tématu se věnuje i v další knize *V hlubině srdce* (1988). Je rovněž autorem pamfletu *Otevřený dopis mému katu* (*Lettre ouverte à mon tortionnaire*, 1999), jenž vyvolal v marocké společnosti velký ohlas.

INFORMACE

Klíčovým tématem je beztrestnost lidí, kteří byli zodpovědní za mučení a zabití.

Salah El-Ouadie si získal uznání i jako brilantní moderátor televizního pořadu Chvilka poezie v marocké stanici 2M.

V současnosti působí v řadě občanských sdružení. Přednáší na vysoké škole ekonomie a managementu v Casablance a hlavně se věnuje poezii.

Bensalem Himmich

Vytrvalý advokát všeho skvělého v arabské kultuře, spisovatel, básník a filozof Bensalem Himmich, se narodil v roce 1948 v Meknesu, jednom z důležitých imperiálních měst Maroka.

Vystudoval filozofii na Univerzitě Mohammeda V. v Rabatu a doktorát obdržel na pařížské Sorbonně.

Je jedním z neoriginálnějších současných arabských literátů. Napsal také více jak 25 knih ve francouzštině a arabštině.

K významným patří jeho dílo *Al-'Allamah* (Vzdělanec), které z románové perspektivy vypráví životní příběh arabského historika Ibn Chaldúna. Román *Hadha Al-Andalusi* (Muslimská sebevražda), za něj získal arabskou Bookerovu cenu, velmi dobře zobrazuje vztahy mezi dvěma kulturami v minulosti, naprosto jiné, než je dnešní představa o rozdílu mezi Západem a tím, čemu dnes říkáme Blízký východ.

O válce proti terorismu v 21. století pojednává jeho pozoruhodná próza *Mu'adhdhibati* (Moje mučitelka, 2011).

Bensalem Himmich se angažuje také ve společenském a politickém životě. Záhy vstoupil do levicového hnutí Socialistické unie lidových sil, kde

INFORMACE

prosazoval oddělení náboženství a politiky. Od roku 2009 do roku 2012 byl ministrem kultury ve vládě premiéra El Fassiho.

Himmich je však především velký myslitel. Analyzuje s precizností a bez ideologie vztah mezi islámem a současnou sociální situací v muslimském světě. K tomu nejlepšímu, co v tomto směru napsal, patří *De la formation idéologique en Islam* (O ideologické formaci v islámu).

Vedle už vzpomínaných ocenění obdržel také medaili UNESCO-Sharjah Prize for Arab Culture za svoje literární dílo.

Fatéma Chahid

Ponořit se do poezie Fatémy Chahid znamená pochopit minulost i současnost berberské kultury.

Jako první žena v Maroku prolomila bariéru konvencí a ukázala ženám právo veřejně se prezentovat. Ještě dnes vzpomíná na své první umělecké vystoupení, byla totiž první básníčkou v Maroku, jež tak učinila.

Pochází z Taroudantu. Ačkoliv se živě hlásí ke svým berberským kořenům, přirozenou součástí její identity je i arabská a francouzská kultura. Poezie je pro ni okamžikem, jenž vytrhává z obvyklých zažitých stereotypů.

S poezií, řečeno s Oscarem Wilde, se dá vznést velmi vysoko, až k luně. Ale slovy jiného slavného spisovatele Antoina de Saint-Exupéryho: „*Ale i v případě, že se vám to nepodaří, přistanete každopádně někde mezi hvězdami,*“ říká.

Básničku v sobě objevila už v devíti letech, jak ráda připomíná, ale stala se jí v okamžiku, kdy viděla poprvé Rabat. „*Náhle jsem zůstala šokovaná: město, jež jsem viděla toho rána, přede mnou vystoupilo jako z mořské pěny,*“ popisuje.

INFORMACE

Ve své první básnické sbírce *Imago* (1997) oslnila svou osobitostí. V celé své tvorbě se nesnaží za každou cenu být originální, ale být uvěřitelná.

Básnířka se ráda účastní festivalů a marockého literárního dění. Spolupracuje s výtvarnými umělci, jakými jsou Mohamed Nabili, Abdallah Saddouk a Abdelkebir Rabi, s nimiž se podílela na řadě publikací.

Fatéma Chahid studovala moderní literaturu a právo a své vzdělání uplatňuje rovněž v Marocké asociaci solidarity a rozvoje.

Mehdi Qotbi

Když si prohlédneme Qotbiho malby, vydáváme se na cestu mezi znaky. Stojíme před jeho dílem na křižovatce jazyka a obrazu

„Je tím proudem znaků barva nebo jazyk, vzestupný tah arabesek či pravidelný déšť fontů? Vše je záhadou, tichem schovaným do napsaných linek,“

říká o jeho tvorbě Dominique de Villepin.

Mehdi Qotbi se narodil v roce 1951 v Rabatu ve skromných podmínkách čtvrtě Takaddoum. Když studoval na vojenském gymnáziu, nakreslil tygra na zeď školy, přestože nikdy předtím nic nemaloval, všichni byli jeho výtvozem hluboce zasaženi.

Úspěch, který vyvolal jeho obraz, jej přiměl k rozhodnutí opustit školu i rodinu a věnovat se plně rozvíjení svého talentu. Byl přijat na École des Beaux-Arts v Rabatu, kde ho podporoval Jilali Gharbaoui, jeden z největších nefigurativních malířů.

Později se rozhodl odjet do Francie, nejprve do Paříže, poté do Toulouse, kde také spolupracoval s francouzským malířem Danielem Schintonem.

INFORMACE

Qotbi často tvořil se spisovateli a básníky - Adonisem, Michelelem Butorem, Nathalie Sarrautovou, Octaviem Pazem nebo Léopoldem Sedarem Senghorem.

V roce 1991 založil Společnost francouzsko-marockého přátelství - důležitou instituci ve sváru dvou zemí - a je jejím prezidentem. Je nositelem francouzského Řádu umění a literatury, Řádu čestné legie a marockého Řádu trůnu.

V roce 2001 byl králem Mohammedem VI. jmenován do funkce prezidenta nově vytvořené marocké Národní nadaci muzeí. Qotbiho díla se nacházejí v mnoha muzeích a sbírkách. V příštím roce chystá výstavu ve francouzském Louvre.

INFORMACE

A. R. Nykl a jeho cesty do Maroka (1929, 1940)¹

Naši laické veřejnosti je postava amerického vědce českého původu Aloise Richarda Nykla (1885-1958) téměř neznáma. Připomíná ji dodnes pouze jeho dvojí vydání překladu Koránu do češtiny z let 1934 a 1938, které však v souvislosti s jeho celoživotní vědeckou prací bylo jen dílem okrajovým. Jeho hlavním zájmem bylo studium andaluské literatury ve středomořské perspektivě, k níž bohatě využíval svých dokonalých znalostí několika desítek jazyků. Nejvýznamnější díly byl například jeho anglický překlad Holubiččina náhrdelníku od Ibn Hazma, první do západních jazyků, vydaný roku 1931 v Paříži, edice Kitáb al-Zahra od Ibn Dáwúda vydaná v Chicagu roku 1932, Díwán Ibn Quzmána vydaný roku 1933 v Madridu nebo Hispano-Arabic Poetry vydaná roku 1946 v Baltimore.

Alois Richard Nykl roku 1928 (archiv Josefa Ženky)

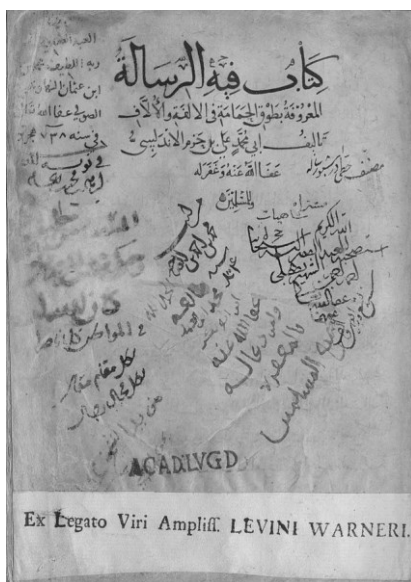
Nykl však nebyl typickým knihovním vědcem a akademikem, celý svůj život, až na drobné výjimky, totiž strávil na badatelských a studijních cestách. Buď jako nezávislý badatel podporovaný výzkumnými granty, nebo jako pracovník prestižních amerických univerzit, z nichž nejznámější jsou Orientální ústav University of Chicago nebo Harvardova univerzita. Z hlediska

INFORMACE

světového věhlasu se mu z českých orientalistů mohl vyrovnat možná Alois Musil. Právě během těchto svých cest se dostal dvakrát do Maroka, kde vykonal rukopisný výzkum v tamních knihovnách a setkal se s tamějšími věhlasnými učiteli. Poprvé do Maroka zavítal roku 1929 jako člen Orientálního Ústavu Chicagské univerzity, kterým byl v letech 1929-1932. Znovu se do Maroka dostal až po vypuknutí druhé světové války, kdy v roce 1940 působil po určitý čas na Escuela de Estudios Árabes v Granadě. Tehdy navštívil krátce španělskou protektorátní zónu.

První z cest je široce zdokumentována v Nyklově osobní pozůstalosti odkázané Náprstkovu muzeu. Popisují ji denní záznamy v jeho denících a rozsáhlá kniha výstřížků plná jak unikátních memorabilií, tak i Nyklových fotografií míst i osob. Nykl mimo to věnoval této své cestě i několik stránek ve své předmluvě k anglickému překladu Holubiččina náhrdelníku. Nykl byl zkušeným autorem vzpomínkové cestopisné literatury, kdy ve svém mládí hojně přispíval do amerických novin ze svých cest po Mexiku, Egyptu či Japonsku. Později, ve druhé polovině třicátých let byly velmi známé jeho fejetony a cestopisné přílohy uveřejňované v dnes již zaniklém deníku Národní Listy. Druhá z cest již tak dobře doložena není, válečné materiály se v Nyklově fondu bohužel nedochovaly. Informace o ní pocházejí pouze z dopisů psaných přáteli a kolegovi, tehdy nej přednějšimu španělskému arabistovi, Miguelu Asínovi, které jsou uloženy v knihovně Tomás Navarro Tomás v Madridu.

První cestu započal Nykl na podzim roku 1929 poté, co byl přijat za „travelling research fellow“ do

Titulní stránka z jediného dochovaného rukopisu Holubiččina náhrdelníku od Ibn Hazma

INFORMACE

Orientálního Ústavu University v Chicagu jeho ředitelem, archeologem Jamesem Henry Breastedem. Během tohoto členství měl pracovat na výzkumech andaluské literatury podle plánu předloženého arabistovi Martinu Sprenglingovi a schváleném Breastedem.¹ V souladu s ním se Nykl vydal nejprve do Španělska, poté pokračoval do francouzského Maroka, Alžírsko, Tuniska a dále do Středomoří. Především se snažil získat další materiál k připravovanému překladu Holubiččina náhrdelníku, pokusit se vyhledat druhý rukopis díla, jehož jediný exemplář se nachází v Leidenské univerzitní knihovně.

Právě tento úmysl ho přivedl k setkání s nejvýznamnějšími učenými své doby – v Maroku především s šejchem Abd al-Hajjem al-Kittáním ve Fezu, v Tunisu například s Hasanem Husním Abd al-Wahábem a celou plejádou předních francouzských vědců působících tehdy v severní Africe. Nykl všechny tyto nositele učené tradice islámského světa měl v hluboké úctě a ze setkání s nimi si odnesl spoustu dojmů a reminiscencí na to, jak asi vypadalo obdobné prostředí v al-Andalusu za časů literáta Ibn Hazma, autora Holubiččina náhrdelníku. Obdobné reminiscence, o úctě k učenosti a obdivu k velkým znalostem, jsem si odnesl i já v roce 2013, kdy jsem se aktivně zúčastnil rukopisného kongresu na počest Mhammada Bnšerify (Muhammad Ibn Šarífa) a pomyslně tak navázal právě na Nykla. Nicméně A. R. Nykl přijížděl do Maroka o dobrých osmdesát let dříve, kdy ještě byla živá tradice klasické učenosti a dožívalo tradiční, z našeho úhlu pohledu velmi nekvalitní, vzdělávání.²

A. R. Nykl již během cesty jižním Španělskem nabyl dojmu, který sdílím i já, že nelze dobře poznat historii tohoto regionu bez znalosti druhého břehu – severní Afriky. Geografická i historická spojitost je skutečně velmi silná. Líčení celé cesty, podané v úvodu do Holubiččina náhrdelníku, názorně ukazuje myšlenkový svět česko-amerického vědce a jeho vidění propojenosti

¹ Archiv Náprstkova Muzea, Nykl, osobní korespondence, A. R. Nykl J.H. Breastedovi, 29. září 1929. Charles Breasted A.R. Nyklovi 1. října 1929.

² Přelom klasické učenosti v moderní, importovanou z Evropy a USA velmi čtivě zaznamenal EICKELMAN, Dale F. *Knowledge and Power in Morocco: The Education of a Twentieth-Century Notable*, Princeton, 1985.

INFORMACE

al-Andalusu a Maghribu, historie a jeho současnosti a noblesní a zároveň realistické vyličení tehdejší skutečnosti:

šejch Abd al-Hajj al-Kittání ve své knihovně

„Cesta do Algecirasu vede přes oblast, která bohatě připomíná Berbery...Není příliš velkého rozdílu mezi všeobecnými rysy například Paredes a Kalla Srira nedaleko Qairouanu... Rostlo ve mně přesvědčení, že nikdo skutečně nezná Španělsko, pokud není velmi dobře seznámen s Maghrebem, od Val-Marchis (Marrákeš) do Cheriantu (Qairouán)...V Rondě mi přišla na mysl

INFORMACE

velmi známá elegie *ar-Rondího*, ačkoli její současné obyvatelstvo nevypadá nešťastně pod nemuslimskou nadvládou.

Přejezd ze Zeleného ostrova³ do Tangeru skýtá nádherný výhled na Džebel Táriq v dáli. Když jsme přijížděli do Tangieru, nastala prudká bouře a přistání muselo být provedeno za přivalového deště...Následujícího dne jsem se dovolením božím setkal s Husein Avní Bejem al-Turkím, dříve novinářem, nyní jak říkal sekretářem jeho veličenstva Sultána. Představil mne mnoha šerífům, vysvětlil, jak je možné, že místní tlumočníci umí hovořit plynně třemi nebo čtyřmi jazyky, ačkoli nejsou schopni ani jedním psát, a dal mi průvodní dopis pro vzdělaného faqiha v Wád-as-Sawwáfin v medině ve Fezu. Naléhal na mě, abych navštívil dům a obzvláště knihovnu Abd-ul-Hayye al-Kittáního, nejvzdělanějšího ze všech šerífů v Maghrebu.

S touto informací jsem nastoupil na vlak do Fezu, na právě dokončenou linku, za překrásně jasného dne, který skýtal nádherné možnosti k pozorování. Vlak měl čtvrtou třídu bez sedadel, ve které místní Maročané seděli po indickém způsobu na bobku zabalení do svých šatů, očividně zcela spokojeni. Velmi málo jich cestovalo ve třetí třídě, v níž bylo několik cizinců a později, již ve Francouzské zóně, několik neromanticky vyhlížejících vojáků cizinecké legie na své cestě do vojenské nemocnice. Země se zdála téměř zcela neobdělanou, kromě několika pastvin a políček, kde bylo možno vidět starobylé pluhu tažené velbloudy. Poblíž Alcázarquiviru se konal otevřený trh, kde největší pozornost vzbuzoval primitivní řeznický obchod. Připomenulo mi to katastrofální expedici Doma Sebastiana Portugalského v roce 1578.

Ve Fezu Ville Nouvelle poblíž stanice je celá francouzská, převážně Jihofrancouzi s mnoha Italy, tedy nezajímavá pro orientalistu. Je to celkem daleko automobilem odtud do Hotelu Bellevue, výhodně položeného poblíže jedné z bran do Starého města. Z Ville Nouvelle autobusová linka spojuje skrz židovskou čtvrť a zaprášený Fez Džedíd⁴ hlavní vstup do Fez-el Béli⁵ u Báb Bu Julúd, která přináší jeden z nejpozoruhodnějších kaleidoskopických pozoruhodností pro kohokoliv zajímajícího se o marocký život. Výprava do starého města bez průvodce si vyžaduje znalost arabštiny a značný smysl pro

³ Zelený ostrov je překlad arabského názvu pro Algeciras.

⁴ Nový Fez postavený Merínovci koncem 13. století.

⁵ Starý Fez.

INFORMACE

orientaci. Rovněž dobré plíce a nos a po dešti schopnost brodit se blátem. Po třech důkladných průzkumných cestách jsem souhlasil s mým přítelem Marcaisem, že Umajjovská Córdoba mohla vypadat právě jako Fez, nicméně s ohledem na lepší polohu Córdoba na řece Guadalquivir na méně výrazném svahu, klonil bych se k tomu, že musela vypadat lépe a o něco zdravěji. Velká část Fez-el-Bálí na západ od řeky nesoucí jméno adwat al-Andalus, byla v letech 807-808 založena andaluskými muslimy. Propracovaná al-Andaluská mešita stejně jako kachlová výzdoba madras ukazují na andaluský vliv. Potomci andaluských Arabů se jasně vyznačují kontrastem mezi bledostí své tváře a tmavostí svých vousů: Jejich způsoby jsou hodny pravých gentlemanů. Don Ramón Menéndez Pidal nebude uražen, pokud řeknu, že připomíná dosti zřetelně některé učené muže z Fezu, kteří se hlásí k andaluskému typu.

Můj první vstup do Fezu byl skrz zahradní oblast známou jako Dúh, dříve zamořenou zloději...Měl jsem mnoho příjemných rozhovorů s těmi, kteří byli schopni nebo aspoň rozuměli novinové arabštině a shledal jsem je velmi chápavými. Moderní Španělé nemusí být žádným způsobem zahanbení tím, že mají mnoho této krve a volání po deafrkanizaci mi přijde velmi hloupé.

Muslimský život ve Fezu se vyznačuje strohostí, o níž si nemyslím, že se jí vyznačovala Córdoba, kromě určité míry během almorávidské nebo almohadské okupace...Posvátná atmosféra madras, kde učení faqihové diskutují nad vážnými věcmi téhož druhu, jako na ně poukázal Ibn Hazm v posledních dvou kapitolách Tawqu.

Bylo mi ctí, že jsem mohl být hostem nejučenějšího z nich, šerífa Sídí Abd-ul-Hayye al-Kittání, profesora exegeze Korána ve velké mešitě Qarawijín, v jeho sídle v Báb sí Bou Jida. Tato návštěva na mě učinila dojem toho, jaký byl asi madžlis během Ibn Hazmových dní v Córdoba, na měkkých polštářích a kobercích, v doprovodu učených šejchů, shlížeje na nádvoří pokryté kachly, vyzdobené tryskající vodou a květinami, za klidné večerní oblohy s pŭlměsícem a zářivými hvězdami. Sedli jsme si a hovořili tři hodiny o al-Andalusu, Ibn Hazmovi a pominutých časech, pili mátový čaj v naprostém souladu. Šerifův správce domu mě vzal do pánovy knihovny, jedinečné mezi soukromými knihovnami v celém Maghrebu.⁶ Obsahuje mnoho drahocenných rukopisů,

⁶ Knihovna byla po vyhlášení nezávislosti zkonfiskována a dnes je součástí Marocké národní knihovny, s odlišnými signaturami rukopisů ukazujících na

INFORMACE

mezi nimi dokonalý sahih al-Bukháriho. Je pozoruhodné, jak rychle Maghreb přijímá Rúmiho způsoby: šeríf má telefon a kromě nádherných koní i automobil. Ke konci našeho sezení si mezi mne a svého otce sedl šerífův malý syn, na něhož byl velmi hrdý. Z pohledu malého chlapce jsem mohl posoudit, že co Ibn Hazm říká o svém osobním rozhovoru s al-Mansúrem nemusí být úplně nepravděpodobné. Šeríf mě ujistil, že dle jeho mínění není možné najít v Maghrebu kopii Tawqu a já věřím, že má pravdu, protože v tomto strohém prostředí by práce tohoto druhu mohla stěží najít přijatelné čtenáře. Musíme tedy doufat, že Východ nám přinese překvapení v objevení nového rukopisu. Jeden z šejchů andalusského původu mne doprovodil přes celé město v této noční hodině – procházka trvajících tři čtvrtě hodiny – do Dúhu, poblíž Albertovy nemocnice.

Cesta automobilem z Fezu na hranice Alžíru nebyla příliš příjemnou. Poušť mezi Tazou a Oudjdou mi vysvětlila, proč Berbeři vzhlíželi k al-Andalusu, pro ně zaslíbené zemi.⁷

Nykl bohužel nikdy neměl možnost dokončit ty části svých pamětí, ve kterých by vylíčil i tuto svou severoafrickou cestu. Ta pokračovala z již zmíněných míst na Sicílii, Maltu, Itálii, Francii, Tripolsko, Egypt, Palestinu, Sýrii, Libanon, Turecko, Balkán a skončila roku 1932, kdy se vrátil do Československa, aby nechal postavit pomník svému zesnulému otci. Do Maroka se však ještě jednou vrátil. Podařilo se mu to poté, co se roku 1940 konečně dostal do Španělska po skončené občanské válce.

Zavítal tentokrát do španělské protektorátní zóny na přelomu března a dubna roku 1940. Od února téhož roku působil na Escuela de Estudios Árabes v Granadě, kde vyučoval andalusskou literaturu. V dopise z 5. dubna 1940 adresovaného Miguelu Asínovi napsal:

„Právě jsem se vrátil z výletu, který jsme vykonali do španělské zony. Já jsem se omezil pouze na návštěvu Tetuánu a Xauen, abych se seznámil

jejich příslušnost do původní al-Kittáního knihovny. Měl jsem možnost vidět několik těchto rukopisů. Al-Kittání skutečně uchovával jedinečné exempláře.

⁷ NYKL, A. R. *A Book Containing the Risála Known as The Dove's Neck-Ring about Love and Lovers*, Paris, 1931, pp. XIX-XXII. Transkripce ponechána originální Nyklova, částečně adaptována pro češtinu.

INFORMACE

*s kulturním životem a činnostmi, které se vykonávají na některých vědeckých ústavech.*⁸

Jde o jediný doklad o této poslední návštěvě českoamerického vědce na území dnešního marockého království. V kontaktu se svými v Maroku žijícími přáteli a kolegy však zůstal i po následující roky. Během třídění archivní pozůstalosti jsem ještě v rozsáhlém konvolutu týkajícího se rukopisné edice *Libro Conplido en los Juizios de Las Estrellas*⁹ našel korespondenci mezi A. R. Nyklem a představiteli tehdejší hlavní knihovny v Rabatu za účelem získání kopie tamního rukopisu tohoto díla. Po svém odjezdu do Spojených států na počátku čtyřicátých let se však do Afriky ani do Evropy již nikdy nevrátil. I tak představuje prvního seriózního učenice českého původu, který se zabýval marockou kulturou a literaturou. V tomto ohledu zcela výjimečnou osobnost své doby a našeho národa.

PhDr. Josef Ženka, Ph.D.

Ústav Blízkého východu a Afriky, FF UK v Praze

⁸ A. R. Nykl Miguelu Asínovi, 5. dubna 1940.

⁹ Nykl, A. R. *Libro Conplido en los Juizios de Las Estrellas*, *Speculum* 29/1 (1954), pp. 85-99.

INFORMACE

Marocké folklórní tance

Spousta lidí si pod pojmem marocký tanec představí břišní tanečnici se šperkem v pupíku a v šifónové průsvitné sukni, ale ono to tak úplně není. Samozřejmě se ve většině arabských zemí vyskytují noční kluby (tzv. kabarety), kde se tančí převážně směs egyptského a tureckého sólového tance, a Maroko není výjimkou, ale z hlediska tance zde můžeme najít mnohem zajímavější poklady.

Přestože je Maroko oproti jiným arabským zemím poměrně malou zemí, je neuvěřitelně bohaté na různé druhy naprosto odlišných folklorů.

Ještě než si je začneme přibližovat, je nutné zmínit, že něco jiného je vidět tančit folklor přímo v místě jeho původu a něco jiného je vidět ho na jevišti. Pokud se za ním vydáme přímo do vesnic, mezi prostý lid, zjistíme, že se tančí v obyčejném oblečení (typickém pro danou oblast, maximálně o trošku svátečnějším, než je obvyklé). Hudba bývá často dlouhá, pravidelná, bez větších změn. To je proto, že cílem je tančit pospolu a pokud možno stejně. Výrazné změny hudby tuto snahu většinou komplikují. V tanci nebývají výrazné dramatické začátky ani konce. Jednoduše se začíná, když se sejdou hudebníci a tanečníci a končí se, když se už nikomu nechce hrát ani tančit, nebo už prostě nemůže.

Oproti tomu pódiová verze je více výrazná, typické znaky pro danou oblast jsou zdůrazněné ať už barevně či dekoracemi, hudba má začátek i konec a vystupující skupina tančí většinou choreografie s mnohem výraznějšími prvky, než je tomu v původní taneční podobě.

Na severu Maroka v horách se tančí nádherný tanec s názvem *Tuqtuqa žabalija*. Je to tanec skupinový, tančí ho ženy a znázorňuje venkovanky, které pracují v zemědělství. Hudba je klidná, veselá až rozverná a kostýmy se vyznačují červeno-bílou proužkovanou sukni připomínající zástěru a velmi výrazným kloboukem, který je ozdobený vlněnými bambulkami – podobné klobouky nosí i prodavači vody po celém Maroku.

Na západě Maroka, u hranic s Alžírem se tančí velmi rytmická *Reggada*, která je úzce spojena se soutěží *Furúsija*, kdy muži jedou v řadě na koních,

INFORMACE

všichni patričně vyzdobení, drží se v řadě a ve stejný moment vystřelí z pušek a pak stejně zastaví. Puškami střílí do vzduchu, ti nejšikovnější dokonce koním pod nohy. V tanci *Reggada* tančí skupina tanečníků v řadě či půlkruhu na velmi rytmickou hudbu, výrazně pohybují rameny směrem dopředu a dozadu ve velmi rychlém tempu a jako taneční rekvizitu používají pušku či zdobenou dřevěnou hůl, která ji někdy nahrazuje. Muži mají na sobě světlou košili až na zem, plášť a červený popruh s kapsičkou na boku, kam se ukládá nůž. Typické jsou žluté kožené botky. Když tančí ženy, mívají zahalený obličej.

Asi nejrozšířenějším tancem je tzv. *šihát*. V podstatě je to marocká forma *š'abi* – tanec prostého lidu, který žije převážně ve městech. *Šihát* na rozdíl od cudných folklorů, které se tančí ve vesnicích, je mnohem odvážnější a živelnější a také má mnohem horší pověst než ostatní tance. Ženy tančící *šihát* také nejsou žádné stydlivky, jejich pohyby jsou velmi výrazné a často přivedou člověka neznalého až do rozpaků. Hudba je velmi výrazná a Evropanům často naprosto vzdálená a rytmicky těžko uchopitelná, přesto je v ní cítit závatná divokost Afriky. Hudba se také vyznačuje tím, že neuslyšíte příliš hudební přede hry, většinou to velmi divoce začne a po nějakém čase (cca minuta až tři) velmi náhle skončí. Pár vteřin odpočinku na nabrání dechu a začíná se znovu s ještě větší intenzitou. Tanečnice tančí v kaftanech, které jsou většinou dvouvrstvé a vždycky tak o 20 cm delší, takže je dole tahají po zemi. Nezbytným doplňkem je černý vlněný pás kolem boků (hizám), který je ozdobený kovovými plíšky. Co je ovšem úplně nejdůležitější, je tloušťka tanečnice, bez které by nevynikly taneční pohyby. Co se nám Evropanům může zdát příliš, je v Maroku považováno za velmi žádoucí. Tanečnice ovšem musí být velmi pohyblivé, kdo by si myslel, že je to jen takové třesení špeky, necht' si to vyzkouší! Během své produkce nejen že dělají všechny možné druhy třasů, musí ovládat spoustu jednotlivých svalů a izolovat pohyby, ale běžnou součástí tance *shihat* je i několikanásobné salto a kotrmelce – a to třeba přímo na tvrdé dlažbě. Když tanečnice pozorujete, jak tančí celý večer v divokém tempu, nechápete, jak se jim daří tu váhu udržet.

Dalším velmi oblíbeným tancem je *ginwa*. Můžete se s ní nejčastěji setkat v okolí Marakéše či Essauiry, hudebníci mají typické nástroje, jako jsou velké zdvojené plechové ruční činely, speciální hranatá kytara, bubny a na hlavách mají oblíbené plstěné čapky se štrápcem, kterým v průběhu produkce točí. Při tanci výrazně vyskakují a dělají různé akrobatické prvky. Hudba je velmi

INFORMACE

různorodá – od téměř meditační až po velmi divokou, každopádně s výraznými africkými vlivy.

Qidr (qidra) je tradiční tanec Tuarégů, ženy ho tančí v kleče, muži je doprovází zpěvem a hrou na bubínky a činely. *Qidra* je také název pro hliněný hrnec, který se při tanci používá jako buben. Ženy tančí velmi zahalené, často mají i hlavu zahalenou závojem, nebo jsou výrazně ozdobené typickými šperky z lastur. V tanci hodně využívají pohyby rukou a paží.

Toto není zdaleka úplný výčet všech marockých folklorních tanců, je jich celá řada, navíc se tance i hudba liší vesnici od vesnice a nádherně tak vzdorují naší evropské touze vše zaškatulkovat a pojmenovat. Úplně samostatnou kapitolu by zde tvořily tance tranzovní, protože Maroko je vyhlášené svou magií a stejně jako při egyptském *za'aru* se během tranzovního stavu navozeného speciálním tancem a rytmem odstraňují psychické bloky a trápení na těle i na duši. Ale to si nechme až na další článek.

Taneční skupina Sahar na recepci konané u příležitosti marockého státního svátku v Praze.

Dana Minaříková Sahar

Tancům Blízkého východu a severní Afriky se věnuje již 15 let. Její specialitou je egyptské raks sharki a folklory Egypta a Maroka. V Hradci Králové má svou taneční školu, kde vyučuje pravidelné kurzy tance. Je zakladatelka Orient Art Clubu, který vzdělává lektorky tance po celé ČR, často je zvána vyučovat a vystupovat na festivaly do zahraničí – Maroko, Egypt, Itálie, Španělsko a další. Pořádá různé kulturní akce a velmi úzce spolupracuje s velvyslanectvím Maroka i dalších arabských zemí.

Více info na www.sahar.cz

INFORMACE

Abú Bakr Ibn Tufajl - Živý, syn bdícího

Středověká arabská robinsoniáda jako inspirace pro třetí tisíciletí

V dnešní době nejrůznějších islamofobních nálad je třeba připomínat trvalé hodnoty arabské kultury a vzdělanosti. Rozvzpomenout se na to, že úspěchy evropské civilizace stojí také na arabských základech. Že byly doby, kdy arabští učenci a umělci výrazně inspirovali Evropu. Zlatým věkem v tomto směru bylo období středověku. Po více než čtyři století stáli Arabové v čele mnoha oborů lidské činnosti.

Po smrti Mohameda Arabové postupně ovládli obrovské území. Kdyby se například v našem dvanáctém století vydal nějaký muslimský cestovatel z Portugalska do dnešního Íránu, domluvil by se na své cestě bezpečně arabsky a každý pátek by mohl zajít do mešity. Tak rozlehlé bylo tehdejší islámské impérium. Centrem filosofického myšlení a kulturního rozkvětu bylo na západě Španělsko, které muslimští panovníci nazvali al-Andalus. Andalusie byla místem nejintenzivnější kulturní výměny mezi křesťany, židy a muslimy. Společně se severní Afrikou tvořila zvláštní politický, hospodářský, etnický a kulturní celek al-Maghrib. Do Cordoby či Toleda se vydávali studenti a učenci z celé Evropy, aby se seznámili s novinkami z oblasti lékařství, matematiky, astronomie, chemie (alchymie), filosofie či architektury. Nebyli to jen arabští, muslimští vzdělanci, ale také příslušníci dalších etnik, kultur a náboženství; Syřané, Peršané, Berbeři, Turci a v neposlední řadě také židé. Židovský myslitel Moše ben Majmon (Maimonides) ovlivnil například Tomáše Akvinského. Mnohé myšlenky Ibn Rushda (Averroes) přejal Jan Viklef. Na Avicennu (Ibn Síná) se ve svém díle odvolávali Jan Hus či Jan Amos Komenský. Jinou pozoruhodnou osobností byl Abú Bakr Ibn Tufajl, na západě známý jako Abubacer.

Ibn Tufajl se narodil kolem roku 1110 ve Wádí Áš, v grenadském Guadixu. Byl lékařem, filosofem, spisovatelem i státním úředníkem. Vykonával funkci sekretáře guvernéra Ceuty a Tandži (dnešního Tangerangu). Zřejmě působil též jako vezír, tedy ve funkci ministerského předsedy, a qádí, tedy soudce. Žil v Marrákeši, odkud často zajížděl do rodného al-Andalusu. Byl členem

INFORMACE

skupiny intelektuálů, kteří usilovali o rozvoj poznání, zvláště v duchovních vědách. Stal se dokonce osobním lékařem a důvěrníkem samotných vládců tehdejší almohádské říše. Dlouholetý Tufajlův patron Abú Ja'qúb Júsuf i jeho nástupce Abú Júsuf Ja'qúb, zvaný al-Mansúr (Vítězný) byli nejenom schopní a vzdělání muži, ale bohužel také fanatici, před jejichž vládou hledali útočiště v jiných zemích jejich křesťanští a židovští poddaní. Pocházeli ze stejného kmene Qajs podobně jako Ibn Tufajl, jehož osobu chovali ve velké úctě. O tom svědčí mj. i fakt, že se Abú Júsuf Ja'qúb osobně zúčastnil i Ibn Tufajlova pohřbu v Marrákeši v roce 1185.

Jako lékař zastával Ibn Tufajl moderní názory. Byl obhájcem pitvy, která byla důležitá pro hlubší poznání anatomie. Ovšem v době, kdy byly pitvy zakázané, byl jeho postoj považován za kacířský. Z jeho tvorby se dochovalo 7 700 veršů o různých nemocech, korespondence s lékařskou tematikou s filosofem a jeho lékařským nástupcem u dvora, Ibn Rušdem. O traktátu Tajemství orientální moudrosti o duši víme zprostředkovaně jen tolik, že ho napsal. Přesto se stal jedním z nejznámějších autorů své doby, a to díky svému jedinečnému alegorickému románu Živý, syn bdícího, který napsal patrně v letech 1169 – 1182. Jde o nejvydávanější a nejpřekládanější dílo klasické arabské literatury hned po Koránu a Pohádkách tisíce a jedné noci.

Živý, syn bdícího je imaginární životopis Hajje ibn Jaqzána, člověka s podivuhodným osudem, který žije od narození na opuštěném ostrově, vychován gazelou. Jako filosof samouk se oddává samostatnému poznávání řádu a zákonů světa a dobírá se těch nejabstraktnějších výšin lidského myšlení. Hajjova zkušenost je vykládána jako mystická cesta. Jeho počiny připomínají rané fáze mystického islámu - sufismu. Přesto byl mystický aspekt Tufajlova díla do nedávna opomíjen. Sám autor se skutečně některým stránkám sufismu vyhýbal. Výraz súfí v jeho textu nenajdeme. Chybí tu také jakákoli narážka na lásku – k Bohu i mezi lidmi – která jinak patří k súfijské kultuře. Přesto si zaslouží, aby byl po právu řazen k průkopníkům propojení filosofie a mystiky.

Málokterý středověký arabský spis zapůsobil na evropskou kulturu tak silným vlivem na poli krásné literatury i filosofie. Ve 13. století byl příběh přeložen do hebrejštiny, poté do latiny. Anglický překlad nejspíš četl také Daniel Defoe a zřejmě se jím nechal inspirovat při psaní Robinsona Crusoe.

INFORMACE

Čím může Hajjův příběh překvapovat dnešní čtenáře? Řadou názorů, které zní až překvapivě aktuálně. Připomínají například téma vnitřní emigrace, jaké jsme i u nás za minulého režimu poznali. Hajjův samostatně rozvinutý kodex racionálně střízlivé stravy má zase mnoho společného s některými dnešními ekologickými snahami či zdravou, racionální stravou. Zaujmout mohou i myšlenky odsuzující materiální hrabivost, téma sociální solidarity. A v neposlední řadě román upoutá vynikající stylistickou úrovní, kterou nám v češtině věrně přiblížil Ivan Hrbek. Luboš Kropáček v roce 2009 Hrbkův překlad z roku 1957 revidoval, některá sporná místa nově přeložil a obohatil svým překladem Ibn Tufajlovy Předmluvy, tzv. Muqaddimy, která v prvním vydání chyběla. Oběma arabistům především zároveň vděčíme za informace o autorovi a o kontextu jeho díla, které jsme vám nyní aspoň částečně zprostředkovali.

V současnosti se hodně mluví o arabské revoluci. Živý syn bdícího představuje, s trochou nadsázky řečeno, jakousi arabskou revoluci zevnitř. Rozhodně mnohé z ní by nebylo špatné si uvědomit i jinde na světě.

V rámci 5. ročníku festivalu Nad Prahou půlměsíc se 24. listopadu 2013 uskutečnila v Eliadově knihovně Divadla Na zábradlí premiéra scénického čtení příběhu Abú Bakra Ibn Tufajla Živý, syn bdícího. V režii Lídy Engelové četl Miroslav Táborský, na loutnu, různé flétny a bubinky jej doprovázel Marwan Alsolaiman. Takřka po roce vznikla ve spolupráci s dramaturgyní Alenou Zemančíkovou rozhlasová verze, kterou uvedla Vltava 22. srpna 2014. **Veřejný poslech rozhlasového čtení se uskuteční na úvod 6. ročníku festivalu Nad Prahou půlměsíc 6. listopadu 2014 přímo ve Studiu 2 Českého rozhlasu.**

Lucie Němečková

Divadelní dramaturgyně, publicistka, překladatelka. Propagátorka frankofonní dramatiky a kultur Afriky a Blízkého Východu v České republice, zakladatelka a ředitelka festivalů Tvůrčí Afrika a Nad Prahou půlměsíc. Působila v Divadle F. X. Šaldy v Liberci, Klicperově divadle v Hradci Králové

INFORMACE

a Divadle na Vinohradech. V současné době je dramaturgyní Divadla Husa na provázku. Zároveň spolupracuje s Mezinárodním knižním veletrhem Svět knihy. Přispívá do Divadelních novin a časopisu pro cizince a o cizincích Slovo.

INFORMACE

Město Rabat

Město Rabat (arabsky ar-Ribát) je hlavním městem Maroka. Má přes 3 miliony obyvatel. Město leží na řece Bu Raqráq. Město bylo založeno v roce 1150 za vlády vladaře ‘Abdulmu’min al-Muwahhídí. Informace, kterou máme tvrdí, že největší mešita na světě se nachází v Mekce, avšak mešita al-Hasan II. ve městě ad-Dár al-bajdá’ pro sto padesát věřících má nejvyšší minaret. Minaret má výšku 210 metrů. Město ad-Dár al-bajdá’ (Bílý dům) má dnes přes pět milionů obyvatel. Je to největší město v Maroku, přesto není hlavním městem. V historii mělo Maroko tři hlavní města: prvním byl Fás v 10. století, druhým bylo Marrákiš v 10. století a třetím Mikrás. Dá se říct, že v těchto městech najdeme vrcholná díla arabské architektury.

Charif Bahbough

Pozn.: více informací o Maroku si přečtete v knize, která má vyjít v nakladatelství Dar Ibn Rushd v roce 2014.

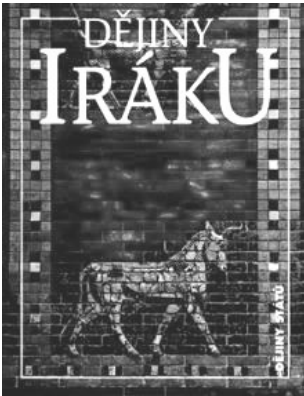
CO SI PŘEČÍST

Co nového vyšlo

Wásitské vyznání, Ibn Tajmíja

Z arabštiny přeložil, komentářem a studií opatřil Pavel Ťupek. Praha, Academia 2013.

Dějiny Iráku, Eduard Gombár, Lukáš Pecha. Praha, Nakladatelství LN 2013.

Divy a záhady Indického oceánu

Buzurg Ibn Šahrjár. Praha, Academia 2012.
Přeložil Jaroslav Oliverius.

Rozhodné pojednání o vztahu náboženství a filosofie

Ibn Rušd (Averroes). Praha, Academia 2012.
Přeložil a studie napsal Ondřej Beránek.

Popsání pozoruhodností Egypta

Taqíjuddín Ahmad Al-Maqrízí. Kniha okrsků a památek v Egyptě, v Káhiře i v údolí Nilu a zprávy, které se jich týkají. Praha, Academia 2012. Přeložil a předmluvu napsal Bronislav Ostřanský.

Pojednání o politice

Nezámomolk. Přeložil a studii napsal Zdeněk Cvrkal. Praha, Academia 2011.

Živý, syn bdícího

Abú Bakr Ibn Tufajl. Příběh filosofa samouka Risálat Hajj Ibn Jaqzán. Překlad Ivan Hrbek. Předmluva Luboš Kropáček. Praha, Academia 2011.

Pád Granady a zánik Al-Andalusu

Překlad Josef Ženka. Praha, Argo 2011.

Granadské elity v 15. století

Ženka Josef. Praha, Karolinum 2012.

Středomoří v dějinách

Ženka a kol. Sborník k 60. narozeninám E. Gombára. Praha, Karolinum 2012.

CO SI PŘEČÍST

Knihy z produkce nakladatelství Dar Ibn Rushd

Vyšlo v roce 2014:

Co je dobré vědět o arabském a islámském světě, R. Kopecký, Ch. Bahbouh

Sny o koučování, N. Grosamová, R. Bahbouh (Editoři)

Coaching dreams, N. Grosamová, R. Bahbouh (Editors), v angličtině

Dlaně, J. H. Čermáková, sbírka poezie

Vyšlo v roce 2013:

- **Tale of a lost lanscape: The psychology of self-coaching**, R. Bahbouh (v angličtině)

- **Turecká, perská a arabská přísloví a mudrosloví**, R. Kopecký, Ch. Bahbouh

• **براغ، دليل المدينة، تاريخها و مخطط وسطها**
Průvodce městem a jeho historií (v arabštině, s barevnou mapou centra města).

- **Moderní libanonské povídky**, Kolektiv překladatelů
- **Chirurgovy africké memoáry**, J. Skopalík

Připravujeme:

- **Kniha o Maroku – okénko do Afriky** (kol. autorů)
- **Kapesní slovník arabsko-český** (kol. autorů) – v tisku
- **Moderní jemenské povídky** (kol. překladatelů)
- **Dějiny Jemenu** (kol. autorů)
- **Inspirace ze syrské kuchyně** (kol. autorů)
- **Druhá část arabské gramatiky mimo sloves** (kol. autorů)

Kontakty: Nakladatelství Dar Ibn Rushd, s. r. o., Komenského nám. 949
250 01 Brandýs nad Labem, www.daribnrushd.cz, ibndar@seznam.cz

CO SI PŘEČÍST

Pozvánka na promítání filmu a setkání s autorem literární předlohy

24. MEZINÁRODNÍ FESTIVAL SPISOVATELŮ PRAHA
A MĚSTSKÁ KNIHOVNA V PRAZE VÁS ZVOU NA PROMÍTÁNÍ FILMU

BOŽÍ KONĚ

a setkání s autorem jeho literární předlohy
Mahi Binebinem

Film v režii Nabila Ayoucha byl oceněn mnoha prestižními cenami
a v roce 2012 vyhrál na Filmovém festivalu v Cannes

4. 10. 2014 v 18.00 Městská knihovna v Praze

Program:

Úvodní slovo Michael March, prezident Festivalu spisovatelů Praha
J. E. Souriya Otmani, velvyslankyně Marockého království

Mahi Binebine, diskuze se spisovatelem
Autogramiáda knihy Boží koně ze Sidi Moumen (nakl. Práh)
Promítání filmu Boží koně

Maroko je vstřícné a tradičně pluralitní. O to více jim oříšila tragédie sebevražedných útočníků. Stalo se to v Casablanca. Proč? Spisovatel Mahi Binebine a režisér Nabil Ayouch se vypravili přímo do slumu, odkud chlápci, kteří obětovali sami sebe, pocházeli. Oba měli touhu pochopit jejich život na vlastní kůži. Mahi Binebine psal, Nabil Ayouch na skutečných místech, se skutečnými lidmi natácel. Poznali křehký, zneuztýtný život bez naděje.

Vstupné 60 Kč. Lístky jsou k dispozici na pokladnách Městské knihovny v Praze.
Mariánské nám. 1, Praha 1, tel.: 222 113 377, 222 113 425, rezervace on-line www.mlp.cz

Mezinárodní Festival spisovatelů Praha
Pasáž Platýž, Národní 37/416, Praha 1, email: vstupenky@pwf.cz

Prague Writers' Festival
Festival spisovatelů Praha

